

УДК 908+338.48-6:[7.034.7+930.85(477:4)]
DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2024.90-91.14>

Максим ДАРЧИК, асп.
ORCID ID: 0009-0004-0128-2860
e-mail: mdarchyk@outlook.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЯВИЩА УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Вступ. Українське бароко є важливим культурно-мистецьким явищем для України та має значний туристичний потенціал, що є актуальним в умовах зростаючого інтересу до української культури. Проаналізовано останні дослідження та публікації й виявлено недостатній рівень вивченості теми такої вузької проблематики, проте широке розкриття теми на рівні окремих аспектів. Мета дослідження полягала в розкритті культурно-мистецького явища як ресурсу розвитку туризму на прикладі українського бароко.

Методи. Було використано методи аналізу, SWOT-аналізу, індукції, історичний та узагальнення.

Результати. Розкрито поняття культури, мистецтва, культурно-мистецького явища, культурного туризму, туристичного потенціалу, бароко, Українського (Козацького, Мазепинського) бароко та визначення феномену. Було сформульовано й запропоновано авторські визначення туристичного потенціалу та туристичного потенціалу культурно-мистецького явища. Проведено SWOT-аналіз туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ.

Висновки. Було вивчено й розкрито теоретичні основи туристичного дослідження туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ. Зокрема, розглянуто Українське бароко як феномен, що поєднує європейські барокові тенденції з українськими традиціями. За результатами розвідки запропоновано конкретні послідовні кроки для визначення напрямів розвитку туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ, а також напрями дослідження для визначення можливості використання феномену Українського бароко в туризмі.

Ключові слова: культурний туризм, феномен, Козацьке бароко, Мазепинське бароко.

Вступ

Культура, у всіх своїх значеннях, є важливою складовою людської цивілізації, адже вона визначає нашу сутність і формує ідентичність. Українське бароко стало важливою епохою у формуванні національної культури та ідентичності. Це мистецький і літературний напрям XVII–XVIII ст., що поєднав європейські барокові тенденції з українськими традиціями. Важливість Українського бароко полягає не лише в його історичній значущості, а й у можливості його використання як туристичного ресурсу, що має потенціал для розвитку культурного туризму в Україні.

Проаналізувавши останні публікації та дослідження, можна зазначити, що окремі аспекти теми детально висвітлені вітчизняними науковцями. Приміром, тема туристичного потенціалу широко розкрита в науковій літературі, а, безпосередньо, теоретичні основи туристичного потенціалу вивчали А. та М. Огієнкі. Однак туристичний потенціал (саме культурно-мистецьких явищ) – не досліджувався, незважаючи на достатній рівень вивчення туристичного потенціалу культурного туризму загалом. Відповідно, не проводилось цілісне та багатоскладове вивчення теми теорії туристичного розвитку туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ. Звідси дослідження такої теми матиме неабияку цінність, особливо в контексті актуальності вивчення туристичного потенціалу феномену Українського бароко. Як архітектурний та мистецький стиль, Українське бароко досліджували широко. Зокрема, український культуролог Д. Чижевський, а як ресурс розвитку туризму – І. Смирнов. Утім, саме тема дослідження туристичного потенціалу феномену Українського бароко є недостатньо вивченою. Отже, дослідження туристичного потенціалу культурно-мистецького явища Українського бароко є актуальним у сучасних умовах зростаючого інтересу до української культури. Звідси мета дослідження – розкрити культурно-мистецькі явища як ресурс розвитку туризму на прикладі Українського бароко. Завдання дослідження – провести теоретичний аналіз культурно-мистецьких явищ на прикладі феномену Українського бароко та визначити перспективи його вивчення на предмет використання для розвитку туризму.

Методи

Методика дослідження полягає у використанні методів теоретичної розвідки: аналізу (поділ інформації та її поетапне розкриття), індукції (приведення до єдиного висновку), історичного методу (вивчення динамічного розвитку поняття), методу SWOT-аналізу (розкриття сильних, слабких сторін, можливостей і загроз), узагальнення (висновки, авторські визначення) тощо. У цілому, застосовані методи й матеріали забезпечують усебічний аналіз туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ в Україні, зокрема в контексті Українського бароко, і сприяють досягненню поставленої мети.

Результати

Поняття "культура" походить від латинських слів "colo", "cultio", що означають обробіток, і "colere" – обробляти, вирощувати, згодом – вшановувати (культ богів і предків). До середини I ст. до н. е. ці терміни були пов'язані переважно із сільськогосподарською діяльністю. У Ранньому Середньовіччі він застосовувався до аграрного виробництва ("agri cultura"), а в інших сферах трансформувався у "cultus" (культ), що передбачало вияв творчого потенціалу через любов до Бога. З утвердженням феодальних відносин і розвитком замків та монастирів як центрів міської культури з'явилася ідея лицарства як культу доблесті й честі. У добу Ренесансу поняття культури стало пов'язуватися з інтелектуальним і творчим розвитком людини. На межі Середньовіччя і Нового часу культура набуває морального та світоглядного змісту. В європейській думці Нового часу вона розглядалася як духовний феномен, що відображав творчий потенціал у сферах науки, мистецтва, релігії, права тощо. При цьому матеріально-виробнича діяльність, що була примусовою для більшості людей, не входила до поняття культури, оскільки не сприяла розвитку творчої активності. На противагу цьому, Жан-Жак Руссо (1712–1778) протиставляв зіпсованість "культурних" націй простоті та моральній чистоті народів, що перебували на патріархальній стадії розвитку (Тюрменко та ін., 2010).

З часом поняття культури було переосмислено і сформувалися нові світоглядні підходи. Згідно з ними, країни

та народи відрізняються не наявністю чи відсутністю культури, а рівнем її розвитку. Культура має єдине походження і загальнолюдський характер, а її відмінності між народами є результатом впливу таких специфічних умов, як розмір держави, клімат, географічне розташування тощо. Ці відмінності мають формальний, а не сутнісний характер. На думку А. Крюбера і К. Клакхона, "культура складається із внутрішніх цінностей і норм, що виявляються через символи. Вона виникає в результаті діяльності людей, включаючи її матеріальні втілення. Основу культури складають традиційні ідеї, особливо ті, що мають високу цінність". Культурні системи можуть розглядатися як наслідок людської діяльності та як регулятори цієї діяльності (Тюрменко та ін., 2010).

ЮНЕСКО визначає культуру як "сукупність духовних, матеріальних, інтелектуальних та емоційних особливостей суспільства чи соціальної групи, що охоплює не лише мистецтво та літературу, а й спосіб життя, системи цінностей, традиції та вірування" (Cultures, 2001). Якщо звернутися до вітчизняних досліджень, Г. Сотська та Т. Шмельова у "Словнику мистецьких термінів" (Сотська, & Шмельова, 2016) зазначали, що культура (від лат. culture – виховання, освіта, розвиток) є предметно ціннісною формою діяльності, спрямованою на освоєння й перетворення світу. Вона відображає історично зумовлений рівень розвитку суспільства та людини, стверджує сенс людського існування й охоплює духовне життя суспільства, включаючи систему виховання, освіти, творчої діяльності, особливо мистецької, а також установи й організації, що забезпечують їхнє функціонування (школи, ЗВО, музеї тощо).

Водночас існує більш лаконічне визначення культури. Відповідно до Закону України "Про культуру", культура – це сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого та збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та відображає рівень розвитку цієї спільноти (Закон України "Про культуру", 2024).

Отже, культура є загальним і всеохоплюючим поняттям, яке містить усі аспекти суспільного життя: мистецтво, музику, літературу, традиції, звичаї, мову, архітектуру та інші елементи, що визначають ідентичність і цінності кожної групи людей. Формування культури залежить від впливу історичних, географічних, економічних і соціальних чинників.

Різноманіття засобів вираження в мистецтві, музиці, літературі та інших сферах культури створює унікальне культурне середовище, яке збагачує людський досвід і сприяє розвитку творчості й інновацій. Культура є джерелом інтересу, натхнення та взаємодії між різними народами та культурними спільнотами.

Щодо мистецтва як окремої сфери культури, Г. Сотська та Т. Шмельова визначили його як одну з форм суспільної свідомості, що відображає реальність через образи й бере участь у її історичному розвитку. Мистецтво – це особливий вид людської діяльності, який відтворює дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до естетичних ідеалів. У широкому сенсі мистецтво також означає досконале вміння або майстерність у певній галузі (Сотська, & Шмельова, 2016).

Згідно з Законом України "Про культуру", мистецтво – це творча художня діяльність у таких сферах, як література, архітектура, живопис, музика, танець, театр, кіно та інші види, що відображають дійсність у художніх образах (Закон України "Про культуру", 2024).

Автори-мистецтвознавці пропонують більш абстрактне й розгорнене визначення, яке акцентує увагу на участі мистецтва в історичному розвитку "реальної дійсності", враховуючи історичну спадщину, що дозволяє глибше зрозуміти таке явище. Це надає мистецтву ширшого значення порівняно зі стислим юридичним визначенням, де мистецтво розглядається як діяльність. У контексті цього підходу також формуються поняття "критеріїв мистецтва", оскільки згадуються "конкретно-чуттєві образи" і "естетичні ідеали", які є ключовими для оцінки мистецьких явищ.

Поняття "культурно-мистецьке явище" не має чіткого визначення, зазвичай трактується як пов'язане з культурою та мистецтвом. Ураховуючи, що мистецтво є частиною культури, можна зробити висновок, що це поняття стосується культурних явищ із мистецьким спрямуванням, які не відокремлюються від загального культурного контексту. Прикладом таких явищ є арт-резиденції (Ничай, 2015), бойчукізм (Березюк, 2004) та "Кам'яна вишиванка" (Кам'яні вишиванки українських будинків, 2022).

Культура і мистецтво, як її складова, відображають унікальність ідентичності різних народів, країн і регіонів, виражаючи це через нематеріальну спадщину (напр., традиції й кухню) та матеріальні пам'ятки (архітектурні й історичні об'єкти). Туристи, подорожуючи для ознайомлення з культурою, збагачують свої знання та розширюють розуміння світу, що робить культуру привабливою для туристів та виділяє окремий важливий вид туризму, пов'язаний з нею.

Під час 22 сесії Генеральної Асамблеї ЮНВТО, що проходила 2017 р. у місті Ченду (Китай), було визначено "культурний туризм" як такий, який підкреслює, що основна мотивація відвідувачів – це вивчення, відкриття, досвід і споживання матеріальних і нематеріальних культурних пам'яток/продуктів у туристичному місці. Ці визначні пам'ятки/продукти стосуються набору матеріальних, інтелектуальних, духовних та емоційних особливостей суспільства, яке охоплює мистецтво й архітектуру, історичну та культурну спадщину, кулінарну спадщину, літературу, музику, творчі індустрії та живі культури з їхнім способом життя, цінностями систем, вірувань і традицій (World Tourism Organization, 2018). Звідси матеріальна й нематеріальна спадщина, що є основою культурного туризму, і більшість країн-членів ЮНВТО визнають сучасну культуру важливим ресурсом для цього виду туризму. В українському законодавстві зустрічається термін "культурно-пізнавальний туризм", який можна розглядати як варіацію культурного туризму з наголосом на пізнавальному аспекті (Закон "Про туризм", 2024). Культурно-мистецькі явища й культурний туризм тісно пов'язані, оскільки елементи культури часто стають об'єктом зацікавлення туристів. Культурно-мистецьке явище може мати туристичний потенціал і перспективи для використання в туризмі.

Українські науковці А. та М. Огієнкі дослідили тлумачення туристично-рекреаційного потенціалу у статті "Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу" та запропонували розмежовувати поняття "туристичні ресурси" і "туристичний потенціал" та розглядати їх із погляду можливостей і здатності суб'єктів туристичної діяльності використовувати ресурси як потенціал (Огієнко, А., & Огієнко, М., 2020). Виходячи з цієї позиції, туристичний потенціал можна розглядати як можливість використання туристичних ресурсів, а не як їхню сукупність. Звідси нами запропоновано таке визначення: *туристичний потенціал є сукупністю можливостей використання туристичних ресурсів певної території*.

явища або об'єкту для розвитку туризму (авторська розробка). Відповідно, туристичний потенціал культурно-мистецького явища – це сукупність можливостей використання корисних властивостей певного культурно-мистецького явища для розвитку туризму (авторська розробка).

У сучасних умовах культура та туризм тісно переплетені завдяки зростаючому інтересу до культури як джерела місцевої ідентичності на тлі глобалізації, розвитку туристичної індустрії та спрощеного доступу до культурних ресурсів. Культурний туризм набув значної популярності як один із ключових напрямів розвитку туризму для багатьох країн і регіонів, адже він дає культурні, соціальні та економічні переваги.

Кошти, отримані від туризму, також можуть бути використані для збереження культурних пам'яток. Інтерес туристів до мистецтва, ремесел, кухні та традицій сприяє їхньому відродженню. Іноді такий інтерес виникає завдяки зовнішнім факторам, як, наприклад, популярність давнього міста Петра в Йорданії після зйомок фільмів (One of the 7 wonders of the world..., 2019), або ж завдяки урядовим ініціативам, як у випадку з маркетинговою кампанією "Неймовірна Індія" у 2002 р. (The 'Incredible India' Campaign..., 2006), що акцентувала увагу на культурі країни.

З огляду на ці позитивні аспекти, а також необхідність розгляду можливих слабких сторін і ризиків, доцільним є проведення SWOT-аналізу (див. рис. 1).

Рис. 1. SWOT-аналіз туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ (авторська розробка)

Відповідно до моделі, запропонованої М. Мальською та Н. Паньків для оцінки туристичного потенціалу територій (Мальська, & Паньків, 2022), нами були запропоновані конкретні послідовні кроки для визначення напрямів розвитку туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ. Ці кроки включають:

- 1) виявлення ресурсу (пошук та аналіз існуючих ресурсів та унікальних автентичних елементів);
- 2) оцінку можливостей використання (економічна й соціокультурна користь, рівень збереженості);
- 3) аналіз поточного рівня використання (туристична активність, оцінка маркетингу та відгуків);

4) оцінку шляхів інтенсифікації використання (створення нового туристичного продукту, покращення сервісу, інфраструктури та маркетингових стратегій);

5) визначення чинників, які обмежують розвиток (недостатнє фінансування, кваліфікація персоналу чи рівень інфраструктури);

6) розробку та впровадження перспективної моделі розвитку (стратегічне планування, залучення партнерів і моніторинг).

Культурно-мистецькі явища як туристичний ресурс охоплюють різні сфери культурного та мистецького життя, такі як музеї, театри, фестивалі, архітектурні пам'ятки, народні традиції. Вони не тільки зберігають культурну спадщину, але й формують унікальне середовище для пізнання туризму. Важливою складовою туристичного потенціалу є можливість створення автентичного туристичного продукту. Наприклад, міста з унікальною архітектурою або культурні пам'ятки стають центром тяжіння для історичних екскурсій, мистецькі фестивалі відкривають доступ до місцевої культури, а музеї пропонують насолоджуватися творами мистецтва. Крім того, культурно-мистецькі явища можуть сприяти розвитку сталого туризму – збереження та просування культурної спадщини забезпечують довгострокову привабливість туристичних об'єктів і підтримують культурне різноманіття.

Одним із таких культурно-мистецьких явищ є Українське бароко, яке розвинулось як напрям стилю Бароко. Бароко (італ. "barocco", що буквально означає "дивний" або "химерний") – це мистецький і літературний напрям XVII–XVIII ст., який відіграв важливу роль у розвитку європейської культури. Бароко виникло після епохи Відродження, але не заперечувало його, а радше продовжувало традиції в нових формах (Гром'як, Ковалів, & Теремко, 2007). Термін "бароко" можна також передати як "барокко", що не буде помилкою. До 2019 р., коли було затверджено новий правопис, у якому спростили подвоєння літери "к", обидва варіанти вважалися рівнозначними ("Бароко" за новим правописом..., 2024).

Бароко в Україні знайшло відображення в історичному мистецькому стилі, який називають Українським бароко, але часто також використовують терміни Козацьке або Мазепинське бароко. Останній термін пов'язаний із періодом правління Івана Мазепи, коли цей стиль досяг свого найбільшого розквіту, поєднавши риси європейського бароко з елементами української народної культури та архітектури, утворюючи унікальне явище – феномен.

Термін "феномен" застосовується до цього стилю не випадково. Феномен (від грецьк. "φαινόμενον" – "те, що з'являється") має декілька значень: це рідкісне та незвичайне явище, або у філософії – явище, що сприймається органами чуттів і є унікальним за своєю суттю. Виходячи з цього, Українське бароко, як унікальне й виняткове явище, можна назвати культурно-мистецьким феноменом (Словник іншомовних слів, 2024).

Дискусія і висновки

Українське бароко має різні інтерпретації. Одне з питань стосується його визначення: чи є воно стилем, чи цілою епохою. Культурно-історична доба, за трактуванням українського науковця й культуролога Дмитра Чижевського, рівнозначна стилю, і зміна таких стилів є частиною процесу культурного розвитку. До характерних рис Українського бароко належать любов до складних кривих ліній в архітектурі й образотворчому мистецтві, потяг до пригод і змін, трагічний пафос, а також схильність до гіперболізації, парадоксів і гротеску. Естетика

бароко часто буває декоративною, іноді на шкоду глибинному змісту твору, що призводить до абсолютизації форми. Дмитро Чижевський звертав увагу на термін "Козацьке бароко", але не погоджувався з ним, оскільки козаки не були єдиною культурною групою в Україні того часу. Він також зазначав, що літературне бароко менше можна пов'язувати з козацтвом, оскільки більшість письменників були духовенством. Хоча Д. Чижевський не створив окремої роботи, присвяченої Українському бароко, він висвітлював багато його аспектів у різних працях. Зокрема, він обґрунтував сприйняття бароко як культурно-історичну епоху, що на початку ХХ ст. не було загальноприйнятим. Чижевський також запропонував культурно-стилістичний підхід до аналізу не лише мистецтва, але й філософії та повсякденного життя (Дмитренко, 2018).

Для визначення можливостей використання феномена Українського бароко можна застосувати "Послідовні кроки для визначення напрямів розвитку туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ", де напрями дослідження Українського бароко полягають в історико-часовому, державницько-національному (патріотичному) та геопросторовому (територіальному) аспектах і туристично-функціональному вимірі (архітектура, освіта, музика, малярство, література, музеї, спосіб життя та постаті епохи) (авторська розробка).

Загалом, для ефективного використання туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ необхідно створювати стратегії, спрямовані на їхнє збереження та просування, а також на розвиток інфраструктури для культурного туризму. По-перше, важливо забезпечити доступність для туристів, розвиваючи транспорт, створюючи туристичні маршрути, і забезпечуючи комфортне обслуговування. По-друге, необхідно зосередитися на збереженні культурної спадщини через реставрацію пам'яток і підтримку збереження нематеріальної спадщини.

Хоча ЮНВТО приділяє більше уваги матеріальній і нематеріальній спадщині, не слід нехтувати розвитком сучасних творчих індустрій та мистецького підприємництва. Підтримка молодих митців, створення мистецьких центрів і резиденцій, а також розвиток програм обміну можуть значно збагатити туристичну привабливість. Наприклад, таке сучасне культурно-мистецьке явище, як техносцена Берліна, стало частиною нематеріальної спадщини ЮНЕСКО (Brown, 2024).

Підсумовуючи вищевикладене, у статті проаналізовано теоретичні засади дослідження туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ, розглянуто туристичний потенціал феномена Українського бароко, запропоновано послідовні кроки для визначення напрямів розвитку туристичного потенціалу культурно-мистецьких явищ, зокрема феномена Українського бароко. Культурно-мистецькі явища мають значний потенціал для розвитку туризму завдяки своїй унікальності та автентичності. Для їхнього збереження та просування необхідні комплексні стратегії, що сприятимуть доступності, збереженню спадщини й розвитку творчості й інновацій. Туристичний потенціал культурно-мистецьких явищ можна визначити як сукупність можливостей для використання ресурсів конкретного культурно-мистецького явища (феномена) з метою розвитку туризму. Отже, Українське бароко є складним культурно-мистецьким феноменом, що охоплює різні види мистецьких творів, складових культури та способу життя, що відповідають культурно-історичній епосі, у якій поєдналися європейські барокові тенденції з унікальними українськими традиціями. Звідси актуальність дослідження Українського бароко полягає в

необхідності системного дослідження й визначення можливостей використання Українського бароко для розвитку туризму, економіки країни та покращення рівня обізнаності з історичною та культурною спадщиною України, що особливо актуально в умовах повномасштабної російської агресії проти України. Дослідження підкреслює значущість культури, зокрема Українського бароко, як унікального елементу національної ідентичності та потентного ресурсу для розвитку культурного туризму. Таким чином, розвиток культурного туризму на основі феномена Українського бароко та інших культурно-мистецьких явищ є перспективним напрямом для підтримки національної культурної ідентичності, а також для розвитку туризму в Україні.

Внесок авторів: Максим Дарчик – концептуалізація, методологія, формальний аналіз, валідація даних, написання (оригінальна чернетка, перегляд, редагування).

Список використаних джерел

- "Бароко" за новим правописом 2019 року. (2024). *СЛОВНИК.ua*. <https://slovnynk.ua/index.php?swrd=бароко>
- Березюк, Т. (2004). *Бойчукізм. Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-36203>
- Гром'як, Р., Ковалів, Ю., & Теремко В. (2007). *Бароко. Літературознавчий словник-довідник*. ВЦ "Академія".
- Дмитренко, В. (2018). Дмитро Чижевський як дослідник українського бароко. *Молодий вчений*, 5(57). <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6147>
- Закон України "Про культуру" № 2778-VI. (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
- Закон України "Про туризм" №324/95-ВР. (2024). <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=324%2F95-%E2%F0#Text>
- Кам'яні вишіванки українських будинків. (2022). <https://ecency.com/hive-165469/@ua-ethnology/kam-yani-vishivanki-ukrayinskikh-budinkiv>
- Мальська, М., & Паньків, Н. (2022). *Туристично-ресурсний потенціал території*. Видавець ФОП "Піча Ю. В."
- Ничай, Л. (2015). Арт-резиденції як нове культурно-мистецьке явище. *Питання культурології*, 31, 157–165.
- Огієнко, А., & Огієнко, М. (2020). Теоретичні засади дослідження туристично-рекреаційного потенціалу. *Проблеми системного підходу в економіці*, 75(1), 31–37. Національний авіаційний університет.
- Словник іншомовних слів. (2024). Феномен. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Article=18966&action=show>
- Сотська, Г., & Шмельова, Т. (2016). *Словник мистецьких термінів*. Видавництво "Стар".
- Тюрменко, І., Буравченкова, С., Рудик, П., Береговий, С., Кобилянський, Є., Колосюк, В., Левицька, Н., Терес, Н., Рогожа, М., & Сторожик, І. (2010). *Культурологія: теорія та історія культури*, 3, 8–10. Центр учбової літератури.
- Brown, L. (2024). *How Berlin's techno scene transformed the city and gained Unesco status*. BBC. <https://www.bbc.com/travel/article/20240322-berlin-techno-scene-gains-unesco-status>
- Cultures. (2001). UNESCO. <https://policytoolbox.iiep.unesco.org/glossary/cultures/>
- One of the 7 wonders of the world is a 10,000-year-old city hidden in the desert – and in real life, it's more incredible than you can imagine. (2019). Business Insider. <https://www.businessinsider.com/petra-jordan-7-wonders-of-the-world-indiana-jones-2018-7>
- The 'Incredible India' Campaign: Marketing India to the World. IBS Center for Management Research. (2006). ICMR. <https://www.icmrindia.org/casestudies/catalogue/Marketing/The%20Incredible%20India%20Campaign.htm>
- Tourism and Culture Synergies. (2018). World Tourism Organization. <https://doi.org/10.18111/9789284418978>

References

- "Baroque" according to the new spelling of 2019. (2024). *SLOVNYK.ua*. [in Ukrainian]. <https://slovnynk.ua/index.php?swrd=бароко>
- Berezuk, T. (2004). *Boichukism Encyclopedia of Modern Ukraine*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian]. <https://esu.com.ua/article-36203>
- Brown, L. (2024). *How Berlin's techno scene transformed the city and gained Unesco status*. BBC. <https://www.bbc.com/travel/article/20240322-berlin-techno-scene-gains-unesco-status>
- Cultures. (2001). UNESCO. <https://policytoolbox.iiep.unesco.org/glossary/cultures/>
- Dictionary of foreign words. (2024). Phenomenon [in Ukrainian]. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Article=18966&action=show>

Dmytrenko, V. (2018). Dmytro Chyzhevskiy as a researcher of Ukrainian baroque. *A young scientist*, 5(57) [in Ukrainian]. <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6147>

Hromyak, R., Kovaliv, Yu., & Teremko, V. (2007). Baroque. Literary dictionary-reference. PC "Akademia" [in Ukrainian].

Law of Ukraine "On Culture" № 2778-VI. (2024) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

Law of Ukraine "On Tourism" № 324/95-BP. (2024) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=324%2F95-%E2%F0#Text>

Malska, M., & Pankiv, N. (2022). *Tourist resource potential of the territory*. Publisher of FOP "Picha Yu.V." [in Ukrainian].

Nychai, L. (2015). Art residencies as a new cultural and artistic phenomenon. *Issues of cultural studies*, 31, 157–165. [in Ukrainian].

Ohiyenko, A., & Ohiyenko, M. (2020). Theoretical foundations of the research of tourist and recreational potential. *Problems of the systemic approach in economics*, 75(1), 31–37. National Aviation University [in Ukrainian].

One of the 7 wonders of the world is a 10,000-year-old city hidden in the desert – and in real life, it's more incredible than you can imagine. (2019).

Business Insider. <https://www.businessinsider.com/petra-jordan-7-wonders-of-the-world-indiana-jones-2018-7>

Sotska, G., & Shmelova, T. (2016). *Dictionary of artistic terms*. "Star" publishing house [in Ukrainian].

Stone embroidery of Ukrainian houses. (2022). <https://ecency.com/hive-165469/@ua-ethnology/kam-yani-vishivanki-ukrayinskikh-budinkiv> [in Ukrainian].

The 'Incredible India' Campaign: Marketing India to the World. IBS Center for Management Research. (2006). ICMR. <https://www.icmrindia.org/casestudies/catalogue/Marketing/The%20'Incredible%20India'%20Campaign.htm>

Tiurmenko, I., Buravchenkova, S., Rudyk, P., Berehovi, S., Kobylanskyi, E., Kolosiuk, V., Levitska, N., Teres, N., Rohozha, M., & Storozhyk, I. (2010). *Culturology: theory and history of culture*. Center of educational literature, 3, 8–10 [in Ukrainian].

Tourism and Culture Synergies. (2018). World Tourism Organization. <https://doi.org/10.18111/9789284418978>

Отримано редакцією журналу / Received: 14.10.24
Прорецензовано / Revised: 15.11.24
Схвалено до друку / Accepted: 18.12.24

Maksym DARCHYK, PhD Student
ORCID ID: 0009-0004-0128-2860
e-mail: mdarchyk@outlook.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THEORETICAL BASICS OF STUDYING THE TOURIST POTENTIAL OF THE CULTURAL AND ARTISTIC PHENOMENON OF THE UKRAINIAN BAROQUE

Background. *Ukrainian Baroque is an important cultural and artistic phenomenon for Ukraine and has significant tourist potential, which is relevant in the context of growing interest in Ukrainian culture. The latest research and publications were analyzed and an insufficient level of study of the topic of such a narrow issue was revealed, but the topic was widely disclosed at the level of individual aspects. The purpose of the study was to reveal the cultural and artistic phenomenon as a resource for tourism development using the example of the Ukrainian Baroque.*

Methods. *The methods of analysis, SWOT analysis, induction, historical and generalization were used.*

Results. *The concepts of culture, art, cultural and artistic phenomenon, cultural tourism, tourist potential, baroque, Ukrainian (Cossack, Mazepa) baroque and the definition of the phenomenon were revealed. During the study, the author's definitions of tourist potential and tourist potential of a cultural and artistic phenomenon were determined and proposed. A SWOT analysis of the tourism potential of cultural and artistic phenomena was conducted.*

Conclusions. *The theoretical foundations of tourism research of the tourism potential of cultural and artistic phenomenon were investigated and revealed. In particular, the Ukrainian Baroque was considered as a phenomenon that combines European Baroque trends with Ukrainian traditions. According to the results of the study, specific sequential steps were proposed to determine the directions of development of the tourism potential of cultural and artistic phenomena. Research directions were proposed to determine the possibility of using the phenomenon of Ukrainian Baroque in tourism.*

Keywords: *cultural tourism, phenomenon, Cossack Baroque, Mazepa Baroque.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.